

Kostík hledá přátele

Petra Černá

PAWLAK, Paweł. Kostík hledá přátele. CPress, 2018. ISBN 978-80-264-1904-4.

Anotace – Záměrem tematického celku je umožnit dětem rozvoj schopností a dovedností důležitých k navazování vztahů nejen ke svým vrstevníkům. Má dětem pomoci uvědomit si, s kým je mu hezky, kdo je to kamarád. Délka realizace tematického celku je naplánována na jeden týden.

Cílová skupina – 4-5 let

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra preprimární
a primární pedagogiky
Univerzita Karlova

Výchovné a vzdělávací cíle

Vzdělávací oblast	Dílčí cíle (co učitel podporuje)	Očekávané výstupy (co dítě dokáže)
Dítě a jeho tělo	Zdokonalování dovedností v oblasti jemné motoriky.	Dítě dokáže manipulovat s padákem, zvládne úspěšně dokončit výtvarné aktivity, správně zachází s výtvarným náčiním (úchop štětce, vymývání, úklid po práci).
Dítě a jeho psychika	Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních i produktivních Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní. Rozvoj a kultivace představivosti a fantazie, tvořivosti, posilování přirozených poznávacích citů, zvědavosti, zájmu.	Dítě pozorně naslouchá příběhu a následně odpovídá na otevřené otázky, je schopno vyjádřit svou myšlenku, rozpozná smutek od dalších emocí, charakterizuje hlavní postavu, efektivně využívá informace z příběhu při navazující činnosti, odliší jiný obrázek v řadě, jmenuje objekty zleva doprava
Dítě a ten druhý	Seznámení se s pravidly ve vztahu k druhému, osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů k druhým, vytváření prosociálních postojů (rozvoj citlivosti, tolerance, respektu).	Dítě dokáže mluvit o zážitcích, pocitech, přáních, odhaduje pocity a emoce u druhých, projevuje zájem o ostatní děti, umí počkat, až na něj přijde řada, dokáže přijmout, že jiné dítě získá pozornost.
Dítě a společnost	Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách, osvojení si poznatků o prostředí, v němž dítě žije.	Dítě dokáže pojmenovat několik základních emocí (smutek, radost), zvládne popsat hodnotu přátelství.
Dítě a svět	Seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije a vytváření vztahu k němu, vytváření elementárního povědomí o širším prostředí kolem nás.	Dítě dokáže popsat příkladně vizuálně ztvárnit svoje bydliště a blízké okolí.

Lekce 1

Pomůcky: Obrázek s piktogramy z příběhu (dle posloupnosti děje), pracovní listy (dítě odliší jiný obrázek), rozstříhané obrázky s emocemi ke skládání

Aktivity ve fázi Evokace:

Než budeme pracovat přímo s knihou, děti si při spontánních činnostech mohou složit rozstříhané obrázky tváří s různými emocemi, některé tváře budou ve stylu kostlivce.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

V kruhu dětem ukážeme obal knihy, kterou budeme společně číst, zakryjeme název. Následně se děti zeptáme: „O čem si, děti, myslíte, že bude vyprávět tato kniha?“ (předvídání) - pomocí obálky budou děti říkat své návrhy příběhů.

„Proč by se mohlo jednat o smutný příběh? (usuzování) - děti mohou reagovat v návaznosti na danou emoci hlavního hrdiny na obálce knihy, případně na ponuré prostředí.

„Jak si myslíte, že se jmenuje tato kostřička? Jaké jméno by se ke kostřičce hodilo? (předvídání) - děti mohou reagovat na podobu lidské kostry jakožto hlavního hrdiny příběhu.

Následně dětem přečteme název. „Kostík hledá přátele“. Děti zjistí, že se tedy jedná o příběh, který se věnuje tématu přátelství, zároveň zjistí jméno hlavního hrdiny příběhu.

„Děti, co je to přátelství? Znáte ještě jiné slovo, které má stejný význam?“ (propojování) - děti budou odpovídat na základě vlastních zkušeností s tématem přátelství, kamarádství.

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací

Dětem přečteme text z knihy:

„Seznamte se s Kostíkem. Právě mu vypadl zoubek. Možná si myslíte, že to nic není, ale pro něj je to vážná věc. **(Přerušení 1)** Malá kostřička si kamarády nehledá lehce. **(Přerušení 2)** Bez zoubku se navíc cítí strašně škaredý. A tak si říká, že mu nezbude nic jiného než si napořád hrát jen se svým pejskem Žebírkem. Když jednoho dne uviděl malou holčičku Rozárku, jak zahrabává zoubek, úplně v něm zatrnulo.“ **(Přerušení 3)**

Přerušení 1: „Proč si myslíte, že je pro Kostíka vážná věc, že mu vypadl zoubek? (předvídání) „Jak (byste) jste se cítily vy, děti, když (kdyby) vám vypadl zoubek?“ (propojování, hodnocení) - děti, kterým již zub vypadl vyjádří svou zkušenost, v opačném případě dítě může své pocity předvídat.

Přerušení 2: „Proč si Kostík nehledá kamarády lehce? Co myslíte, děti? (předvídání) - děti mohou reagovat na vzhled.

Přerušení 3: „Děti, co znamená slovo zatrnout? (propojování, předvídání) - děti mohou reagovat na základě vlastních zkušeností s tímto pocitem. „Proč asi Kostíkovi zatrnulo?“ (předvídání) - děti mohou tuto informaci odhadovat na základě předešlých informací příběhu.

Aktivity ve fázi Reflexe

S dětmi se vrátíme zpět na přední stranu knihy: „Děti, co již nyní víme o hlavním hrdinovi tohoto příběhu? (shrnutí) Také se můžeme vrátit k nápadům dětí z fáze evokace a porovnat je s realitou.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Navazující aktivita

Nejprve děti rozdělíme do čtyř skupin, ve kterých si navzájem připomenou posloupnost příběhu pomocí demonstračního obrázku, na kterém budou momenty z prozatímního textu poskládány zleva doprava tak, jak plynuly, jaké informace se o kostířce děti postupně dozvěděly. Dané piktogramy z příběhu budou na suchý zip, děti si tedy budou moci s posloupností příběhu různě hrát a vzájemně nad ním diskutovat. Následně si každé dítě vypracuje individuálně pracovní list s tematikou příběhu, ve kterém se pokusí odlišit jiný obrázek od ostatních v řadě.

Lekce 2

Pomůcky: Překrývající se obrázky s motivem příběhu, pastelky, papíry, obálky, barevný papír

Aktivity ve fázi Evokace:

Před pokračováním společného čtení si děti při příchodu do školky mohou individuálně vybarvit připravenou omalovánku, na které budou dva překrývající se obrázky (Kostík a pes Žebírko). Než budeme pokračovat v textu, s dětmi si připomeneme, co jsme se předešlý den dozvěděli: „*Děti, co již víme o Kostíkovi?*“ (propojování) - na základě již známých informací děti převedou informace, které doposud znají. „*Jak si myslíte, že bude příběh pokračovat, když Kostík potkal Rozárku?*“ (předvídání, propojování) - děti mohou předvídat různé varianty pokračování příběhu, a to na základě informace, že Kostík si ze všeho nejvíce přeje přítele.

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací:

Dětem přečtu text z knihy:

„*Odkáslal si, aby ji nevydělil, a zeptal se jí, jestli by nebyla tak hodná a zoubek mu nedala. Rozárka ale zoubek taky potřebovala. (Přerušení 1) Věřila, že když ho zahrabe, splní se jí přání. (Přerušení 2) Rozárka se na Kostíka podívala, zasmála se a řekla, že bez zoubku vypadá legračně. I ona si velmi přála najít kamaráda. Kostíkovi proto slíbila, že když ji pomůže, tak mu zoubek dá. (Přerušení 3) Vzala ho za ruku a odběhli si hrát.*“

Přerušení 1: „*Na co Rozárka potřebujete zoubek? Co myslíte, děti?*“ (předvídání) „*Na co jste zoubek potřebovaly vy, pokud vám již zoubek vypadl?*“ (propojování) - děti mohou odpovídat na základě svých vlastních zkušeností (např. „pro Zoubkovou vílu“).

Přerušení 2: „*Kdybyste byly, děti, nyní Rozárka, jaké přání byste si při zahrabání zoubku přály?*“ (propojování) - děti poprosím, ať si přání ponechají jako tajemství, které se nyní pokusí nakreslit na papír, to následně vloží do obálky, odnesou do šatny a až budou odcházet domů, vezmou si ho s sebou s tím, že o svém přání si doma popovídá s maminkou nebo tatínkem.

Přerušení 3: „*Jak si myslíte, děti, že se Kostík rozhodne a proč?*“ (předvídání) „*Jak byste se, děti, rozhodly vy a proč?*“ (hodnocení)

Aktivity ve fázi Reflexe

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Dětem položíme otázku: „Co si myslíte o tom, že Rozárka vzala Kostík za ruku a šli si hrát?“ (hodnocení a usuzování) - děti mohou situaci hodnotit kladně na základě znalosti předešlých informací (oba hledají přítele) či z vlastních zkušeností.

Navazující aktivita

Následně s dětmi navážeme na poslední větu v textu a půjdeme si též společně hrát s barevným padákem, konkrétně hry na téma přátelství. Děti budou svému kamarádovi posílat na padáku míček, přičemž se pokusí kamaráda, kterému míček posílají, popsat.

Lekce 3

Potřebné pomůcky: šátky, voskové barvy, papír s obálkou, barevné předměty

Aktivity ve fázi Evokace

Před pokračováním společného čtení využijeme pro ranní cvičení s dětmi píseň „Dobrý přítel“ od M. Růžičkové, která je nejen o samotné tematice přátelství, ale též v textu zahrnuje vícero slov shodných s textem příběhu (např. přítel, přání, setkání, na své straně, úsměv apod.). Píseň doplníme pohybovou aktivitou se šátky. Následně spolu s dětmi v kruhu převyprávíme děj příběhu, který zatím známe. Děti se mohou vzájemně doplňovat. (shrnování) „Děti, společně jsme zjistili, že Rozárka také hledá kamaráda, stejně jako Kostík. A když ji Kostík pomůže toho kamaráda najít, na oplátku mu dá zoubek. Kostík souhlasil, a proto si šli společně hrát.“ „Na co si nejraději s kamarádem hrajete vy, děti?“ (hodnocení) „Jak podle vás bude příběh pokračovat?“ (předvídání)

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací

Dětem přečteme text z knihy:

„Rozárka Kostíkovi vyprávěla, že by chtěla kamaráda, s nímž by mohla jít na louku podívat se na duhu. **(Přerušení 1)** Chtěla, aby si i někdo jiný přivoněl k mokré trávě, aby potkal její maminku a viděl, kde bydlí. **(Přerušení 2)** Toužila po procházkách na pláži, kde by kamarádovi vyprávěla historky o neznámých ostrovech, na které se jednou vydá. **(Přerušení 3)** Chtěla prostě někoho, s kým by si mohla povídat, komu by svěřovala svá tajemství, své sny a další důležité věci.“

Přerušení 1: „Děti, jak vypadá duha a jak vzniká? (usuzování, propojování) - po tom, co děti řeknou své domněnky si prohlédneme několik obrázků s duhou a vyjmenujeme si dané barvy, které v duze vidíme.“

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Přerušeni 2: „Děti, zajímalo by vás také, jak Rozárka a Kostík bydlí? Mě ano! Jak si představujete domov Rozárky a domov Kostíka? (předvídání, usuzování, vizualizace) - děti mohou své představy o domově propojit s vlastním domácím prostředím, či s ohledem na vzhled Rozárky a Kostíka (Rozárčin domov bude plný barev, zatímco Kostíkův temný).

Přerušeni 3: Dětem řekneme, aby individuálně na papír kreslily to, co od nás uslyší – my budu popisovat obrázek z knihy, který je na následující stránce po textu uvedeném výše.

„Děti, nyní budu popisovat místo, na kterém stráví Rozárka společný čas s Kostíkem, zkuste pozorně poslouchat a toto místo dle popisu nakreslit.“ (vizualizace) - následně si s dětmi v kruhu ukážeme navzájem obrázky a dětem odkryjeme originální obrázek z knihy, poté můžeme diskutovat nad tím, čím obrázek se originálu nejvíce podobá, nezapomeneme však pochválit všechny výtvary.

Aktivity ve fázi Reflexe

Pomocí nakreslené duhy na tabuli, která bude mít celkem šest barev si s dětmi shrneme to, co Rozárka chtěla dělat se svým kamarádem. V každé duze bude připravena otázka, na kterou se děti pokusí odpovědět. (shrnutí)

- „Kam by chtěla jít Rozárka se svým kamarádem?“ (na louku)
- „Na co se na té louce chtěla dívat?“ (na duhu)
- „K čemu chtěla přivonět?“ (k mokré trávě)
- „Koho chtěla, aby její kamarád potkal?“ (maminku)
- „O jakých historkách chtěla kamarádovi Rozárka vyprávět?“ (o neznámých ostrovech, na které se jednou vydá).

Navazující aktivita

S dětmi si zahrajeme hru „Čáp ztratil čepičku“ a navážeme tak na Rozárčin svět plný barev. Domů si s sebou vezmou obálku s papírem a mamince nebo tatínkovi doma řeknou, že si na papír nakreslí místo, na kterém by chtěly být oni se svým kamarádem. Na další den si obrázek mohou přinést do školky.

Lekce 4

Potřebné pomůcky: piktogramy s protiklady, čtvrtky, nůžky, lepidlo, vystřižené obrázky s motýly

Aktivity ve fázi Evokace

Děti si v čase spontánních aktivit mohou zkusit pracovat s piktogramy zaměřenými na protiklady. Následně děti rozdělíme do tří skupin, přičemž každá skupina by měla převyprávět to, co jsme se dané dny dozvěděli. Jakožto podporu dáme každé skupině nápovědu ve formě obrázku (obrázek zoubku, obrázek Rozárky, obrázek duhy). (propojování, shrnutí)

Poté se děti zeptáme: „Děti, co by nyní mohl udělat Kostík? Jak by mohl příběh dále pokračovat?“ (předvídání) - děti mohou předvídat několik variant, v případě usuzování i takovou, že nyní bude chtít, aby mu Rozárka dala zoubek, když s ní šel, jak si dříve v textu přála.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací

Dětem přečtu text z knihy:

„To, co sní Kostík viděl, se mu moc líbilo. Na oplátku ji chtěl taky něco ukázat. Vzal ji tedy za ruku a rozběhli se na druhou stranu. **(Přerušení 1)** Vydali se do parku, poslouchali písničky a podívali se na Kostíkova oblíbená místa. Ukázal jí jejich velkou knihovnu se spoustou knih, které ještě nestihl přečíst. Pak se šli podívat na motýly, jak spí v korunách stromů. Nastal ale čas, kdy už Rozárka musela jít domů.

Přerušení 1: „Děti, jak si myslíte, že bude vypadat druhá (Kostíkova) strana?“ (předvídání, propojování) - poté dětem ukážu obrázky na následujících stránkách, kde se děti seznámí s prostředím, ze kterého pochází Kostík a které je jiné, než to Rozárčino – budeme společně diskutovat nad tím, v čem je odlišné a sami si vyzkoušíme být chvíli v „temném světě“, kdy zhasnu a zatáhnu žaluzie, aby ve třídě bylo přitmní. V tomto přitmní budu pokračovat ve čtení.

Aktivity ve fázi Reflexe

Dětem tentokrát nakreslím motýla, jehož křídla budou mít čtyři části, přičemž v každé části bude nakreslena indicie pro shrnutí příběhu. „Děti, co vše dnes stihli Rozárka s Kostíkem na jeho straně?“ (vydali se do parku, poslouchali písničky, ukázal knihovnu, dívali se na motýly) (shrňování) „Jak se strana Kostíka liší od té Rozárčiny?“ (propojování)

Navazující aktivita

S dětmi si zahrajeme hru na „Motýli v koruně stromu“, přičemž obměním tzv. „židličkovanou“. Po třídě rozprostřeme několik polštářků, vždy o jeden méně než dětí. Na písničku od M. Růžičkové „Dobrý přítel“, kterou si děti již osvojily, budou běhat, pokud píseň bude hrát, pokud přestane, každý motýl musí vletět na svou korunu stromu, kdo zůstane bez stromu, stává se z něho larva.

Lekce 5

Potřebné pomůcky: kartičky s obrázky příběhu, pastelky, papír

Aktivity ve fázi Evokace

Při spontánních činnostech si děti mohou vypracovat úkol vztahující se k včerejšímu textu z příběhu. Na papíře budou nakresleny dvě knihovny – budova a police s knihami – děti vybarví tu knihovnu, která byla myšlena ve včerejším textu a připomenou si tak to, o čem jsme včera četli. (propojování)

Na druhém papíře budou nakresleny dvě možnosti toho, jak příběh dnes skončí – Kostík bez zoubku, ale s Rozárkou jakožto kamarádi, nebo Kostík pouze se zoubkem, který mu darovala Rozárka. Děti vybarví možnost, ke které se přiklánějí. (předvídání)

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.

V kruhu děti ukáží své obrázky s tím, jak si myslí, že příběh skončí a společně nad tímto budeme diskutovat. „Děti, příběh může také skončit zcela jinak! Napadají vás nějaké možnosti?“ (předvídání)

Aktivity ve fázi Uvědomění si informací

Dětem přečteme text z knihy:

„Řekla Kostíkovi, jak je ráda, že ho potkala, a zeptala se, jestli se uvidí i zítra. Kostík přikývl a slíbil jí, že na ni počká. A ptáte se, jak to nakonec dopadlo se zoubkem? Kostík ho Rozárce vrátil. **(Přerušení 1)** Našel totiž to, co hledal. **(Přerušení 2)**“

Přerušení 1: „Když Kostík Rozárce zoubek vrátil, proč si myslíte, že mu již nebude vadit, že je bez zoubku ošklivý?“ (usuzování)

Přerušení 2: „Děti, co Kostík hledal?“ (propojování) „Kdybyste byly Kostík, jak byste se rozhodly vy, děti?“ (usuzování)

Aktivity ve fázi Reflexe

Děti se individuálně pokusí seřadit dle posloupnosti celý děj příběhu, a to pomocí připravených kartiček, následně si dítě vybere svého kamaráda, se kterým si své kartičky vymění a navzájem si kartičky zkontrolují, s případnými nesrovnalostmi dětem pomohu já. (shrnutí)

- „Děti, co se vám v příběhu líbilo nejvíce?“ (hodnocení)
- „Stalo se v příběhu něco, co vás překvapilo?“ (hodnocení)
- „Pro co byste se rozhodly vy, děti?“ (hodnocení)

Navazující aktivita

S dětmi si uděláme vycházku na louku, přivoní si k mokré trávě, v korunách stromů budeme hledat spící motýly. S sebou vezmu pastelky s papíry a společně s dětmi si nakreslíme situaci, věc, která se nám v příběhu líbila nejvíce.

Materiál vznikl za laskavé finanční podpory v rámci grantového řízení Otevřená výzva hnutí Otevřeno a nadačního fondu Abakus během projektu Interakce pedagoga s dítětem podporující kreativitu a kritické myšlení dětí.